

Պ Ա Յ Մ Ա Ն Ք

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Տարեկան . . . 12 Ֆր.

Վեցամսեայ . . . 6 «

ՄԵՏԱՍՈՇՄԱՆ

Երկու քիւ միկ ծառով

Տարեկան . . . 1 Ֆր.

Վեցամսեայ . . . 7 Ֆր.

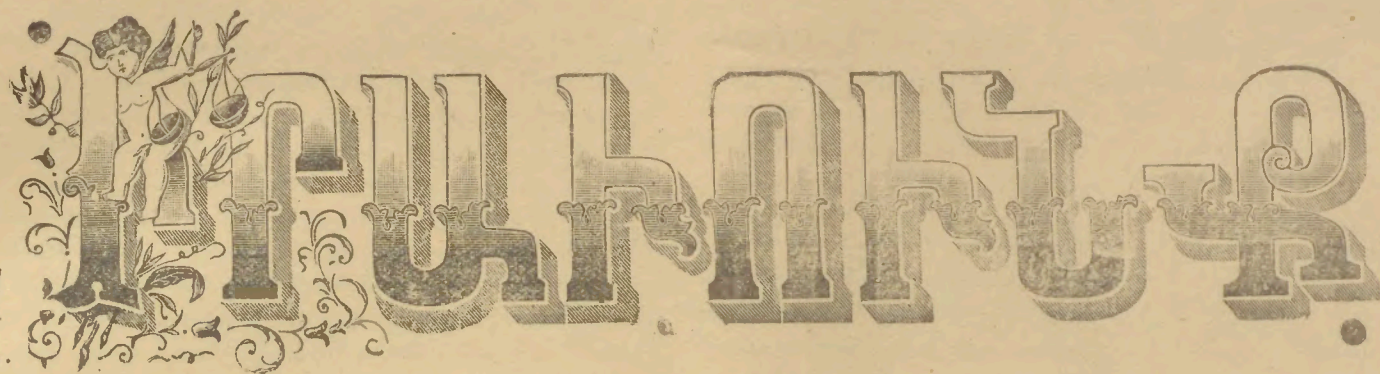
ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60

Վեցամսեայ 1.50 Տօլար «

Կ Ա Ն Խ Ի Կ

Ծանոցումս 1 ողբ
20 սանթիմ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Վ Ա Ն

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐ ԱԿՈՒԻ Ա ՐԻՆ ԶԱՐԴԵՐՈՒԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

Հ Ա Ս Յ Ի

Redaction du journal

«Iraouunk»

VARNA (Bulgarie)

Редакция

НАВѢСТНИКЪ

Иравунк»

ВАРНА

Հրոցրոգութեան եւ տրոգիր

ՍԻՒԹԱՐԱԿԱՆ ԿԼՏԵՐ

«Ամեն անապատ իր ուխտիսը ունի» կըսէ առաժը. նոյնպէս ալ մենք մեր ազգային դժբաղդութեան սա օրերուն մէջ փոքր ի շատէ միջիթարական պարագաներ ունենալէ չենք դադրած: Հայը կը կոտորուի ծածկոտտանի մէջ, Հայը կը հալածուի Ռուսիոյ մէջ. այսինքն բռնակալ իշխանութեանց տակ աւէն դժբաղդութիւն Հայուն համար է, և հետեւաբար ընդհանուր աշխարհի առջեւ խղճալի, արգահատելի ժողովուրդ մըն է կըսուի Հայը:

Բայց բոլորովին այդպէս չէ. Հայը իր պանծալի կողմերն ալ ունի. Հայը բարոյական տեսակետով բարձրագոյն աստիճանի մը վրայ կը գտնուի քաղաքակիրթ աշխարհի առջեւ: Հայը իրաւունքի մարմնացումը ու անոր պաշտպանը ու ախոյեանը կը հանդիսանայ իր ուժերուն ներքեւ չափովը. Հայը անօրէնութեան, բռնութեան դէմ կը մաքաւ իր վարիւնի դնով, երբեմն իր վիշտը դահիճի տապաւրին երկնցներով և երբեմն կուրծք տալով ոտխի յարձակումներուն: Ահա զի մտաւոր Եւրոպան կը խոտովանի թէ հայը Արեւելքի մէջ քաղաքաւորութեան ծաւալելը և քրիստոնէութեան ախոյեանն էր և է. հետեւաբար մեր թափած արիւնը առանց գնահատումի չը թափուի. կը գնահատուի այն, և այս միջիթարական պարագայ մըն է:

Հայ մտքին ու նկարագրին համար քաղաքակիրթ աշխարհի առջեւ աւելի միջիթարական ուրիշ ցայտուն կէտեր ալ կան. օրինակ, Բարիդի Գօնսէրփուլութեան այս տարուան շրջանաւարտներուն մէջ բազմաթիւ օտարազգիներու մէջէն հայ երիտասարդ մը Տ. Մագսուտեան առաջին մրցանակը նայ ողբերգութեան ճիւղը կը նմանի մեր Գրիգորեան շնորհները կը մաղթենք

զին համար, որով հայ հանճարին և հայուն ընդունակութեան արձագանքը կուտայ եւ դրուատիքներ կը հիւսէ բարիքեան մամուլը: Բրոք. Գալֆանան մը Պատիւիէրի թատրոնին մէջ ի ներկայութեան ֆրանսացի մասնագէտներու բանախօսութիւն մը կընէ հայ երաժշտութեան մասին, և բացի ֆրանսական օրթերթերէ մասնագիտական հանդէս մը Ռիլի Միգիլքալ սա տղերքը կը նուիրէ հայ հանճարին և անոր պատմական դերին մասին:

«... Արդարեւ այս ուսումնասիրութիւն պէտք է որ շահագրգիռ լինի ամէն երաժիշտներէ համար, որովհետեւ ինքիքը վերակինդնացնելու վրայ է նախնական արուեստ մը որ եւ հետեւաբար բոլորովին անկեղծ է. մերինն շատ տարբեր է սոս, այս սակայն եւրոպայի եւ ըզճանքով իր, որոնք խիստ մօտիկ են մեզի: Շատ պարզ, արուեստականութիւններէ զերծ փոքրիկ նախադասութիւններով, բայց նաեւ համազումի եռանդով մը ու տրպաւորիչ ճշգրտութեամբ մը Տ. Փրոքֆ-Գալֆանան կը ցուցնէ այս արուեստի կարեւորութիւնն արեւելեան քաղաքակիրթութեան մէջ, Հայերն ասիական հողին վրայ եղած են ճիշտ այնպէս ինչպէս Յունիքն Եւրոպայի մէջ. յաղթական պարտաւճիտք որոնք արուեստներէ դանձր պահպանած լինելով կը հարկադրեն յաղթողներին որ իրենց դպրոցի մէջ ունին: Եւ ի՞նչ ճարտարապետութիւնն ու արձանագործութեան պէս միւս արհեստները չի կրցան զարգանալ թիւրք ժողովուրդի մը տիրապետութեան ներքեւ, երաժշտութիւնն ի՞նչպէս այլուր հարստահարութեան միջիթարաք եւ իբրեւ անմարմնեղէն տաճարն աւանդ որոնց սունները կը քանդէին... Այնպէս որ Հայ ժողովուրդի հին երգերին—այն ծանրալուր եւ ինքնաժողով հանգամանքը կեանքի խտրել խոշտանգուած հոգիները մեղի կը պատմէ: Տ. Փրոքֆ-Գալֆանան մեղի ծանօթացուց ատոնցնէ շատ մը հատուածներ, Շարականի հին հաւաքածոյէն փոխ առնուած, ինչպէս նաեւ կրօնական ու ժողովրդական ուրիշ հաւաքածոյներէ: Գրեթէ ամէնքն ալ խիստ գեղեցիկ են. մասնաւորապէս Մանուղի սա հին երգը «Մնակիդն էակից» կամ երկուցեան երգը «Ուրազուարթ եւ կամ սա» «Ուստի բոլորով ինկոց անուշահոտութիւն», որի երաժշտական կողմնայ ողբերգութեան ճիւղը կը նմանի մեր Գրիգորեան շնորհները կը մաղթենք

զորեան երգերի: Տ. Փրոքֆ-Գալֆանան նուազեց նաեւ թիւրքերէն բառերով քանի մը երգեր, բացառելով համար թէ «Թիւրքերէն» ըսուած երաժշտութիւնը Հայ երաժշտութեանն անանցուած է: Ամենէն վերջը նուազեց «Օրօր» մը որի հեղինակն ինքն է եւ որ կը ցուցնէ ա՛յն օգուտն որ արգի երաժիշտները կրնան քաղել հայ արուեստի հին տաճարութիւններէն: Ուրիշները հրապուրուած կը կին անգամ ինչորեքին «Օրօր»ի նուագուելը:

Անհատական ջանքերու շնորհիւ հայ անունին շուրջ հիւսուող այս դրուատիքները ու գնահատումները մեր ազգային սուգի անպատին մէջ ուխտիսն են: որոնք կը սփռեն բռնութեան խորշակէն դալկացած հայ վերածնութեան մատաղ բողբոջները:

ՆՊԱՌՏ ՏԱՐՈՆԻ

«Կ. Պօլսոյ Պատրիարքը հետեւեալ շրջաբերականը զրկած է Սասունի գէպլէին հետեւանքով գէթ ողջ մնացող թշուառ հայերու օգնութիւն հասցնելու համար»:

Տարօնոյ զանազան կողմերը վերջերս պատահած անցքերն անասելի խեղճութեան մատնած են նոյն կողմերու մեր ազգայինները: Բնակարան, ստացուածք եւ տէն ինչ կորուսած, կարօտ եղած են չոր հացի եւ անօթութեան մեղմաններ անպակաս են ամէն օր, ինչպէս մեղ հասած աղէկուոր տեղեկութիւնը կը գուժեն: Այս խեղճութեան օգնութեան հասնելու համար հարկադրուած ենք նորէն դիմել Ազգին ձեռնուտուութեան, ինչպէս դիմած ենք նաեւ Վեհ. Կայսեր գթութեան: Ուստի կը խնդրենք եւ ձեր բարեսրտութենէն կարեկցիլ այս արկածեալներուն եւ առատաբուխ սրտով Ձեր նպաստը հասցընել մեզ, որ և մենք օր առաջ կարող լինինք հասցնել կարօտելոց:

Ողորմութեանց Տեսուն երկնաւոր պարզ և շնորհները կը մաղթենք

ձեզ, և բարօրութեան երկար տարիներ ձեր հաւայն պարագայից:

Ողջունել օրհնական սիրոյ

Կեանք աշխարհի

Պատրիարք Կ. Պօլսոյ

ԿԱԼԻԲԻԼ ԱՐԵՆԴԵԼԵՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Անգլիոյ արշաւախուժին պետ, գնդապետ Եւանկելիոս յաջողեցաւ սեպտ. 7 ին դաշնագիր մը կնքել թիւրքի խնամակալութեան հետ ի ներկայութեան Չինի ներկայացուցչին Բուն կրօնապետը, այսինքն պուտտալականութեան պապը Տալալ-Լամաթեւ Մօնկօլիս փախած է, բայց իր կրօնքը զրուցող գաշնագրին վրայ: Այդ գաշնագիրը չպիտի հրատարակուի իսկ անոր պարունակութեան սալափը յայտնի է թէ Անգլիացիք թիպէթի կրօնական եւ ներքին խնդիրներուն չը պիտի կրնան միջամտել. իսկ թիպէթցիք վաճառականական ամէն դիւրութիւն պիտի տան Անգլիացիներու եւ ասոնց հոգատակ Հնդկաստանցիներուն. յաղթական որւեմ պիտի կանգնի այն սիւնին քով զոր Չինացիք կանգնեցուցած են ԺԸ դարուն իրենց. գրաւուած կամ յաղթանակը յիշեցնող թերեւս դեռ ուրիշ կտրուոր պաշտաններ որոնք սա այժմ գաղտնի կը պահուին: Ըսուեցաւ թէ նոր գաշնագիրը Չինաստանի կայսեր վաւերացման պիտի ենթարկուի իր վերապետ թիպէթի. բայց ինչպէս վերջին լուրերը կիմացնեն Չինաստանի կայսրը կը բողբոջէ այդ գաշնագրին դէմ, որմէ կը հետեւի թէ Անգլիացիք միայն առեւտրական դիւրութիւններ ձեռք բերելով չեն գոհացած, այլ Հնդկաստանի սահմանակից այդ երկիրը արտաքին քաղաքականութեան տեսակէտով բոլորովին իրենց հովանաւորութեան ու արամադրութեան տակ առած են:

Իսկ Ռուսիան՝ Մանչուրիոյ պատերազմով դեռ բոլորովին չը յաղթուած ամբողջ Ասիան տիրապետելու իր մեծ երազը ամէն կողմէ խանգարուած կը տեսնէ: Դեռ երէկ էր որ Քօրէան ծաւրոնի հետ պայմանաւորուեցաւ եւ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը ըստ ամենայնի արտաքսուեցաւ այդ երկրէն: Վաղըն ալ Չինացիք ըլլայ որ իր վերանորոգութիւնը միայն ծաւրոնի եւ Լեզլիոյ աջակցութեամբ պիտի սկսի, իսպառ վանելով Ռուսիոյ ազդեցութիւնը: Սյուր թիպէթի եւ Անգլիոյ

միջև կնքուած դաշնագրութիւնը հաւանաբար յայնմ անգղոսն դէպք մը կը նկատուի. անով պուտտայական պապութիւնը կը պատուէ Ձարին հետ ունեցած պայմանագիրը, որով Ռուսիա պաշտպան կը նկատուէր պուտտայականներու կրօնապետին՝ որ չորս հարիւր միլիոն հաւատացեալներ ունի:

1892 ին երբ Անգլիա իր գերիշխանութեան տակ կառնէր Սիբիրը, որ ըստ պուտտայական դաւանութեան տալիս—Լամայի կրօնական իշխանութեան երկիրներու մէկ մասն է, Բէքինի կայսերական տան եւ պուտտայական պապին միջև յարաբերութեանց կատարեալ խզում մը առաջ եկաւ ի վնաս Ձինի կայսեր: Մօնկոլիոյ մէջ պահուած վտերաթուղթեր ցոյց կուտան թէ Մանչուրիացի յափշտակիչ իշխաններու եւ Լամայի Ս. Աթուին միջև կրնաքուած պայմանադրով մը Բէքինի գահուն աւերացած է արդի կայսերական գերդաստանը, եւ ատոր փոխարէն սա ալ երաշխաւորած է ճալարի—Լամայի երկիրներուն ամբողջական պահպանումը եւ իր կատարեալ անկախութիւնը ներքին քաղաքականութեան համար: Հետեւեալ 1892 ին երբ Անգլիա ուղեց Սիբիրի գերիշխանութիւնը ձեռք անցնել, Ձինաստան պարտաւոր էր միջամտել եւ պաշտպանել կրօնապետութեան երկիրն ամբողջութիւնը: Ձինաստան այդ բանին անկարող էր հետեւաբար Բէքինի մանչու գահակալներուն եւ թիպէթի մէջ կնքուած պայմանադրութիւնը իր ուժը կը կորսնցնէր: Պուտտայական պապութիւնը առանց քաղաքական պաշտպանի կը մնար: Կրօնական բարձրագոյն իշխանութիւնը կամ կղերք թէ Ձինաստանը եւ թէ Անգլիոյ հակառակորդ ներկայացաւ: Բայց ոչ զինուորական զօրութիւն եւ ոչ բաւականաչափ քաղաքական ուժի միջոցներ ունենալով, պարտաւորուած էր իր պաշտպանութիւնը ուրիշ կողմ փոխադրել: Եւ անա այս պարագան առիթ ընծայեց սր Ձարին հպատակ Հիւսիսի Պուսիթի Ժողովուրդի պետերը առաջնակարգ դեր մը ստանան ինչ որ Պուտտայական եկեղեցւոյն եւ թէ ռուս կառավարութեան միջև: Գլխաւորապէս Պուսիթի ընթացքով մը որ Լամայի մօտ Տէ—Բօնի փրիստփայտի մականմանայի ուսուցիչներէն էր եւ որ Ձօր—Ժիւ կը կոչուէր ու յետոյ անունն ալ ռուսացնելով Տալիթիլ ըսուեցաւ: մեծագոյն գերը խաղաց ուսուցիչական մերձեցում մը առաջ բերելու մէջ: Ռուսիոյ պետական բարձր անձնաւորութիւնները Լամայի ըմբռնեցին թէ Պուտտայական աշխարհի նուիրապետութեան հետ դաշնակցութիւն մը Մայր: Արեւելքի մէջ ինչ առաւելութիւն մը կը խոստանար Մօնկոլի կայսրութեան: Միեւնոյն ատեն գերիշխանութիւնը աւելցաւ կղերին եւ Բէքինի կայսերական տանի միջև: Եւ ըստ պայմանադրութեան չէր պաշտպանած կրօնապետութեան երկիրն ամբողջութիւնը Անգլիոյ դէմ: Եւ ներքին ազգայնական քաղաքական կոխիւր սկսւ: Ձինաստանի մէջ, որ հետզհետէ Պօքսէրներու ապստամբութեանը վերածուեցաւ, բայց ոչ առանց գրտութեան Ռուսիոյ: Ահա Պօքսերներու այդ ապստամբութիւնն էր որ առաւ Ռուսիոյ Մանչուրիան, Մօնկոլիոյ պաշտպանութիւնը եւ մանաւանդ հոյակապ ազդեցութիւն մը մանչու գահակալներուն վրայ:

Այս յաջողութիւնէն յետոյ դաշնագրութեամբ մը ամբողջութեամբ ուսուցիչ-

պէթական մերձեցումը, հաստատելով խոստ մտերմական յարաբերութիւններ Ձարին եւ Տալիս—Լամայի միջև: Ռուսիա անով կը ստանան իր պուտտայական աշխարհի վրայ աշխարհական վերապետութեան դերը:

Բայց այդ յաջողութեան շնորհիւ յանկարծ անյայտութեան յանգեցաւ ներկայ ուսուցչական պատերազմով, որով Անգլիա յարմար առիթ գտաւ արշաւախմբով մը պուտտայական աշխարհի նուիրապետութիւնը կորզել Ձարի ազդեցութենէն, եւ Լամայի մէջ կնքուած նոր դաշնագրով օղջեցնեց Ռուսիոյ փափայած երազները:

Վերջին լուրերէ կիմանաք թէ Ձարը կը պատրաստուի թողնել այդ դաշնագրին դէմ: Բայց թողնել մը ետեւ ոչ մը դաժնուելու է. այդ ոչ մը այսօր կը պակսի Ձարին:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴՈՐ ԽՈՒՄԻՆԻՍՏԻՆԵՐ

Ամերիկայէ Հայաստանի բարեկամներու մամուլի յայտնախումբին նախագահութիւնը կողմէ մեզ զրկուած է հետեւեալը»

Խմբագրին

Թրքական տղերքներէ մամուլի եկած հեռագիրը մը կիմանցէ թէ Վանի մէջ կոխ տեղի ունեցած է եւ խռովութիւնը կը վերադէ «հոյ ապստամբներու»: Իմ ամերիկացի բարեկամներէս մին որ Տաճկաստանի մէջ մեծ առեւտրական շահեր ունի, իր արհեստեան խորքից երկու թղթակցներէն մասնաւոր նամակներ է ընդունած, երկուքն ալ ամերիկացիներ են ու նկարագրի տէր եւ ճշմարտափաստ մարդիկ:

«Վերջին երկու շաբաթներու մէջ գերդացի հայերուն գէմ գործուած զբոսները վայրագութիւններուն եւ հալածողութիւններուն յաւելումը չէինք կրնար հասկնալ, բայց այսօրուան թղթատարէն ելած լուրը թէ Սուլթանը հայերուն համար պետութեանց պահանջած բոլոր բարեկամները չնորհած է կը բացատրէ զայն: Բացայայտ է զբարեկամները կը գործադրեն»: Այս ընթացքով երեք տարէն հայերուն ձեռքը կտոր մը հող ալ չպիտի մնայ, հարիւրաւոր արտեր անցեալ ամսոյ մէջ հայերէն առուեսցան եւ քրեւտերու ծախուեցան: Բողոքող հայերը կը բանտարկուին եւ կը գտնուի թուին. ամէն շաբաթ սպանումները անպատժ կը մնան, թէպէտ մարդասպանները յայտնի են»:

Միւս թղթակցիցը երկրին միեւնոյն մասէն գրելով կըսէ, «Ժողովուրդին ընդհանուր վիճակը անասելի կերպով վատ է, գլխաւորապէս սուրբեր հաւատքիւ ծայրայեղօրէն անգուժ եղանակին պատճառաւ: Անասուներ, տան պիտոյք, անկողիններ, համոզ հունձքեր, արտեր եւ ամէն ինչ որ կրնայ առնուիլ, կը ծիրարկն անուանական գնով, հարկահանները զոհաճնելու համար: Եւ այսպէս հայերը անուաղ մեղմուելու վիճակին կենթարկուին եւ իրենց ստացուածք քրեւտերուն ձեռքը կանցնին, Այս քաղաքականութիւնը հայերը քննադատ ընելու կամ զանոնք գերդէն գործս վտնուելու համար ըլլալ կը թուի: Արդէն շատ գիւղեր գործնականապէս պարզուած են իրենց հայ բնակիչներէն»:

Ճէյմս Պրայս (անգլո-հայկական ընկերութեան նախագահ, հոգեկաւոր պատմաբան եւ քաղաքագէտ) մի քանի օր առաջ բրիտանական երեսփոխանաց ժողովին մէջ խնդրեց որ Վանի, Պիթիւի եւ Պայաղեի խռովութիւններու վերաբերեալ պաշտօնական թուղթերը հրատարակուին. եւ Ապրիլի 10-ը Լօրտերու խորհրդարանին մէջ նմանօրինակ խնդրեք մը ըրաւ: Լօրտ Ապրիլին ըսաւ, «Թրքական կառավարութիւնը կը յայտարարէ թէ այս խռովութիւններուն պատճառն են զմզմանքներ, որոնք ապրտամբութիւն կը դրոշմեն»:

Բայց եթէ կանանց վրայ գործուած խռովութիւններուն կէտը կամ մէկ քառորդը ճշմարիտ է, ուրիշ գրգռութեանց պէտք չէր ըլլար: Սա պատմական եւ բնականօրէն փորձառական իրողութիւն մըն է թէ այս մոտանալով ոճիրը ուրիշ ուրիշ ուրիշ քառորդէ մեծ խռովութիւններու առաջնորդելու եւ թէ երբ դայի զուգու համար ազգայն միջոցներ չը պակսին, ապստամբութիւններ անպատճառ տեղի կունենան»:

Տիար Անաթօլ Լորտու Պօլիոն «Իրօ Արմէնիայի վերջին թիւով նամակ մը կը հրատարակէ որով իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ թէ իր Ամերիկացի վերադարձին նոր հայկական ջարդերու լուրերը զինքը ողբումն են: «Երբ ամէն ժամանակէ աւելի հիմակ մեր պարտականութիւնն է ջանալ արիւնջիկ եւ արդար իրողութիւնը մեր կողմէն Եւրոպայի ստանձնափակելու չինք: Անցեալը մեզի շատ բացօթի կերպով կը ցուցնէ թէ Եւրոպական պետութեանց նախաձեռնիքը եւ պաշտպանութիւնը ազդու միջամտութիւն մը որչափ կը դժուարացնեն: Հայերը իրենց Նահանգաց մէջ ունին բարեկամներ, որոնց նախաձեռնութիւնը կարող եղաւ ստուգել: Ասկէ դատ, Միացեալ Նահանգները թուրքիոյ մէջ հիւպատոսներ եւ միսիոնարներ ունին եւ անոնք իրենց պաշտպանականութեան ապահովութեան համար այնպիսի կողմ մը ցոյց կուտան որ մեր եւրոպական կառավարութիւններուն յաճախ կը պակսի: Եւ որ հայերուն բարեկամները ուղիւնաւորին մէջ կողմէն միւս կողմը իրարու ձեռք տան, եւ անք պարտինք աշխատել առաջ բերելու երկու աշխարհներու խղճերու դաշնակցութիւն մը երկուք Բէքսի բնակաւորն դէմ»:

Տ. Լորտու Պօլիոն Միջերկրականի մէջ Ամերիկայի նաւային ցոյցը կը կոչէ «դաւ մը Սուլթանին եւ օրինակ մը Եւրոպացիներուն»:

ՀՈՅ ՊՍՏՈՒՆԻՍԿՈՒԹԻՆԵՐ

Դեռ լուր չունինք թէ Վեհ. կաթողիկոսին կողմէն պատուիրակութեամբ Եւրոպա եկած Գիւր. Արքեպիսկոպոսներն Վեհափառութեան Անգլիի Էպիսկոպոս Թադաւորին ներկայացան թէ ոչ Գիւր. միայն որ, ինչպէս արդէն հրատարակած ենք, Բարիկ Եկած Ժամանակին արտաքին գործերի պաշտօնատան մէջ Տ. Տէլգուսէն եւ Էլիզէի պալատին մէջ նախագահ Տ. Լուպէն մեծ պատուով եւ համակրութեամբ ընդունուած են եւ իրենց պատասխանուած է թէ Ֆրանսա իր կարողութեան սահմանին մէջ իր ջանքեր չպիտի խնայէ հայ ժողովուրդի վիճակի բարեփոխման համար:

Հիմա որ Էտուարտ Թադաւոր Մարտիկոսի ջոկերէն վերադարձած է Լոնտոն, հաւանական է որ այս օրեր հեռագրաւոր ստանանք հայ պատուիրակութեան ն. Վեհափառութեան ալ ներկայացած ինչեւ. մասին, ինչպէս որ արտաքին գործերի նախարար Լօրտ Լէնստաուն խոստացած էր Գիւր. Այվաւ. եւ Մարաշեան Սրբազաններուն երբ ընդունած էր զիրենք պաշտօնապէս: Այսու ամենայնիւ, ո՛չ Ամերիկայի առաջնորդ արքեպիսկոպոսը եւ ո՛չ Պարսկա-Հնդկաստանի առաջնորդ արքեպիսկոպոսն իրենց ժամանակ պարագայ կանցունեն մինչեւ Թադաւորին ներկայանալը. թէ՛ Լոնտոնի եւ թէ՛ Մանչէսթըրի մէջ անդրակական բարձրաստիճան եւ ազդեցիկ անձնաւորութիւններ յայեկութիւններ կուտան եւ աշխուժ ինչեւ կընդունին կը բացատրեն Հայաստանի վիճակը եւ աշխուժութեան խոստումներ ու յոյսեր կը ստանան: Վէնայի արքեպիսկոպոսը, որ անգլիական եկեղեցիի հովուապետն է եւ իր այդ պաշտօնով շատ ազդեցիկ դեր մը կը վայելէ Եւրոպայի մէջ, մասնաւորապէս շքեղ ընդունելութիւն մըն է մեր ազգի պատուիրակ արքեպիսկոպոսներին: Անգլիա-հայկական ընկերութիւնը հայ պատուիրակութեան պատուելու համար փառաւոր ճաշկերով մը առաւ իր անդամները զինքն անձնաւորութիւններ: Անգլիական գրիթի բոլոր զլխաւոր օրակերպներ իրենց աղեկակարները զրկած են հայ պատուիրակութեան ընդունելու եւ իրենց թղթերի մէջ: Այդ տեսակցութիւններէ միջոցին ընդհանրապէս թարգմանի պաշտօն վարած են Տօքթ. Յովաննէս Լորտ Մէլիքով եւ Տիար Կարապետ Յակոբեան:

ԱՐՄԵՆԻԱ

ՄԻՍԱԿԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՈՒՆ ԳՈՂԸ

Իր ամբողջ կեանքը յեղափոխութեան ու հանրութեան գրամով քաղկոտող Վարդան այսօր նոր թափով մը, ինքզինք հանրային գրամներուն բարեօր մատակարարութեան նախաձեռնեցիկը ցոյց տալու կեղծ գիմակին տակ, երբ է 8—10 տարիներ առաջ կազմուածուած Սիւսական Ընկերութեան հոգիները հարցուփորձ ընելու, ջանալով ծառայել ահալեքի միջոցով: Միւս քան Տ. Փիլիպպոս Հաւաճեանի, որ այժմ հոգաբարձու ըլլալով Ազգ. Վարժարանը ահալեքի մատաներէ մտքեւելու ոճիւր գործած է: Պարզ, շատ պարզ կերպով թէ Վարդի փորին ցաւը հոտ է, թէ եւ իսկապէս Հաւաճեան այդ մտքադուրծումին մէջ մեծ դեր մը չունեցաւ: Որովհետեւ ամբողջ հոգաբարձու թուրք եւ թաղ. Գործարար միւս ծայրն եւ համակարգչողը վճարեցին, «Պարսկական աւելով» աւել Ազգ. Վարժարանը, եւ աւելին:

Գլով Սիւսական Ընկերութեան խնդրոյն, Վարդան ծրագրելի հրամանատարի մը դերը առած, կը հրամայէ իր հարցումին պատասխանել, ապէս սպանալով, «առանց ստիպելու մեզ մեր ունեցած փաստերը մէջտեղ հանել որոնք անուստուսու են ձեզ

երկու քիւ էլ, մանաւանդ Հայաճ-
եանին» Իսկ իր թերթի յաջորդ
թիւով, նոյն Վարդան իր խեղճ
բանակին մէջ կըսէ՝ «չափ աւել
եւ հասկանալի է թէ՛ ձեռնարկ խնդր-
ը մէջտեղ նետադները (որ միայն ին-
քն եղաւ) կամ պէտք է սպառնացին (Վ)
թէ Սիսականն Բնակչութեան վար-
չութիւնը գրաւմանը կերպի է, կամ
թէ իրենք սեւանան» :

Հիմա ընթերցողը թող գտնէ՝ 7 տա-
ւերներէ ի վեր նոյն քաղաքին մէջ
խմբագրութիւն ընող ու միջնաւեւեւ
ընէլ լոտը Վարդան ինք կըլլէ «մեր
փաստերը մէջտեղ կը հանենք որոնք
ստուերաւաւ են մանաւանդ փիլի-
պոս Հալաճեանին» կը գրէ, եւ եր-
կու օր յետոյ կըսէ «միջնաւեւեւ Գր-
ագրները եւ այսօր միայն այդ ստեղծ
մի խնդիր հրապարակ նետադները ա-
ւելի պէտք է ստորնանան, ու հա-
սարկութեան քոյր ու մօրին ար-
ժանանան» :

Սեւ ձեռք մարդ մը որ սնդամ մըն
ալ ինքզինք կամովին հասարակու-
թեան թուքին կենթարկէ :

Կալով Սիսակ Մարգարեանի ներ-
կայացուցած թուքներուն օրոնց
համեմատ Սիսակեան ընկերութեան
վարչութիւնը 1894 թ. սեպտեմբերին
իր արամադրութեան տակ 1545 ֆր.
50 սանթիմ դրամ ունեցած է եղեր :
Սիսակ, ով չէր գիտեր թէ ասոր մօտ
գումար մը ընկերութիւնը ունեցած
էր բայց Բնիկեցաբանը ր. Նալէ ասոյ՝
նոյնպէս ով չգիտէր թէ ընթեր-
ցարանին շուրջ շերտմանայ գոյու-
թիւնը այդ գումարը սպառեց եւ
քանի մը հարկեր ֆր. ալ ընկերու-
թիւնը պարտքի տակ ձգեց : ()

Այս երկրորդ պարագային ամեն ոք
գիտնալով հաճեալ, այսօր ելլել միմի-

(*) Ընթերցարանին եւ գրամին մա-
տակարարութեան մանրամասնութիւնը
կը ստացուի պ. պ. Մարտի 29-ին
հանէ եւ Ն. Պէլլիկեանէ. քա-
նի օր այս երկուքը միայն վարչիւնը
եւ մատակարարը էին : Իսկ ընթեր-
ցարանին վարձքին համար 300 ֆր.
պարտքը գիտենք որ թատերական
ներկայացումով վճարուեցաւ : Ծ. Խ.

այն գրամին հաւաքուած ըլլալը ըսել
իսկ անոր ճիշդ նպատակին ծախ-
սուած ըլլալու յայտնի իրողութիւնը
պահել ջանալ լիբր օյնկապութիւն է :

Բայց լոտութեամբ պահուածը մի-
այն այդ չէ : Կաղմալուծեալ ընկե-
րութեան իրաւունքին կեղծ պաշտ-
պանը, գոյութիւն չունեցող գրա-
մի գողեր փնտռող այդ ապուշը չէ
մասնէր որ ասով առիթ պիտի տայ
իր մէջ յափշտակութիւնն ալ մէջտեղ
հանելու : Ահա այս յափշտակութիւնը :

Սիսակեան ընկերութեան կանոն-
ադրութեան վերջին յօդուածը կը
արամադրէր որ ընկերութիւնը կաղ-
մալուծուելու պարագային, գոյք,
գրամ, գիրք ինչ որ ունենայ յանձնը-
ւին Ազգ. Վարժարանի հոգաբարձու-
թեան : Այսով ընկերութեան գրադա-
րանները, սեղանները, նստարանները,
գիրքերը եւ ուրիշ առարկաներ կը
գտնուէին մի ինչ որ «Բարեկէն Սի-
նի» ըսուած սրճարանի մէջ, որուն
վարձակալ—սէրէն է Վարդան :

Սրբ. յարմար ժամանակն է հարցը-
նելու թէ ինչ բանով սէր գարձու-
ինք այդ ամէնին : Ո՞րքէն ստացաւ
այդ գոյքերը եւ ինչո՞ւ փոխարէն :

Այս ժամանակի հոգաբարձու-
թեան արձանագրութիւններուն մէջ
բառ մը չը տեսնուիր կաղմալուծեալ
Սիսակեան ընկերութեան գոյքերը
եկեղեցեայ խուցէն, ուր կը կենային
վարդոյի կամ մի ինչ որ Բարեկէն Սի-
նի սրճարանի յանձնուելու մասին : (*)

Սա իր երբեմն անգամ նոյն ընկերու-
թեան կողմէն արգի Պատ. Հոգաբար-
ձութեան օր բարեհաճի յիշեալ գոյ-
քերը եւ թատերական հագուստները
պահանջել վարդոյէ որ գողոյթաւ
գոյց կը ներկայանայ այս պահուս :

ԱՐԿՈՍ

(*) Այս յափշտակութեան մա-
սին ընկերութեան անգամներէ ոմանք
քանի մը անգամ «Իրաւունք» ի միջո-
ցաւ բողոքած են թէ եւ, բայց բողո-
քը անհետեւանք մնացած է :

Ծ. Խմբ.

ԱԶԳԱՅԻՆ

Կիւիկիոն Ս. Կաթողիկոսը վեր-
ջապէս արտօնուելով Սուլթանէն
Կ. Պօլիս այցելել արդէն ճամբայ
եղած եւ Զմիւռնիա ժամանած
է : Հաշտոյ մը համեմատ երկու-
շաբթի օր Պօլիս հասած պիտի
ըլլայ : Պատրիարքարանը Ն. Սըր-
բազնութեան վայելուչ ընդունե-
լութիւն մը ընելու համար պա-
տըրաստութիւններ տեսած է :

—Կիպրոսի հովիւ Տ. Պետրոս
վրդ. Սարաճեան այս օրեր ե-
զիպտոս կը գտնուի ուր իր
շուրջ բաւական համակրութիւն
ստեղծած է : Եզիպտոսայ թերթեր
կը յանձնաւարեն, անոր ներ-
կայութիւնը բարեպատեհ առիթ
մը համարելով, «Եզիպտոսի ա-
ռաշնորդութեան հոգը անոր
երիտասարդ եւ կորովի խնամ-
քին յանձնել» :

—Իրիմի կողմերը գտնուող
7000 լ չափ հայեր մեծած ըլ-
լալով Ռուսական հպատակու-
թիւն ընդունել, իրենց պայմա-
նաժամ տրուել է մինչեւ յա-
ռաշիկայ Յունվար Ռուսիոյ սահ-
մանէն ելլելու համար : Այդ
գաղթական հայերը պահ մը
մտադրած են Եզիպտոս գաղ-
թել հոն երկրագործութեամբ
զբաղելու նպատակաւ . բայց
նկատելով թէ Եզիպտոսի կլի-
ման իրենց չը յարմարիր, այ-
ժմ կը խորհին Պուլկարիա գալ
խմբովին, եթէ հոս Պուլկար
կառավարութիւնը բարեհաճի ի-
րենց գիւրութիւններ տալ եւ
ամայի հողեր յատկացնել՝ ա-
սոնց փոխարէքը տարուէ տա-

րի մասնավճարով միայն ստա-
նալու պայմանաւ :

Կիմանանք թէ այս մասին
բանակցութեան մտնելու հա-
մար յիշեալ հայերու կողմէ պա-
տուիրակութիւն մը պիտի գալ
ի մօտոյ : Վստահ ենք թէ Սո-
ֆիայի մէջ եւ այլուր պիտի գտ-
նուին օգնողներ այդ պատուիրա-
կութեան գործը գիւրացնելու
եւ նպաստաւոր պայմաններ ձեռք
բերու համար :

ԾԱՆՈԹ ԳԻՐՔԵՐ

ԹԻՒՊՈՒՐՏ Ա. հատոր (162 էջ) 1 ֆր.
« Բ. » [433 էջ] 2 ֆր.
ՆՈՐ ԵՐԳԱՐԱՆ կամ ՄՐՄՈՒՆԶ
ՀԱՅՈՒԿԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ անգամ տպագ-
րուած եւ ճոխացած. Գին 1 ֆր.

ՆԵՏԱ կը պատկերացնէ Պուլկար-
նիւն նիստ ու կացը ու թուրքերէ
կրած տառապանքը անոնց ազատու-
թենէն առաջ. Գին 50 սանթիմ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՁԱՋՆԵՐ Պատկեր
մը Տաճկահայաստանի իրական կեան-
քէն : Զեղչեալ գին 1 ֆր.

Այս գրքերը ստանալու համար գիտել
ՎԱՌՆԻՍ «Իրաւունք» ի խմբագ-
րութեան

ՍՈՖԻԱ Տ. Օննիկ Գարեւանի
ՊՈԻՐԵՇ Տ. Օննիկ Փափագեանի
եւ Տ. Յ. Պիպէռեանի

ԲՅՆՍԻՍՆՆՆԱՆ Տ. Սիսակ Մէլիքեանի
ԳԱԶԻՐԵՆ Տ. Կարապետ Էրզնկացեանի
ԱՂԵՔԱՆԴՐԻՍ Տ. Ստեփան Մազ-
մանեանի

ՈՒՍՏՐ (Ամերիկա) Տ. Յակոբ Ֆրանգ-
եանի

ՊՕՍԹՈՆ Տ. Ա. Առքանազի
ՓՐՕՂԻՏԷՆՍ Տ. Մ. Տէր Պողոսեանի
ՖԻԶՊՈԼԻԿ Տ. Կ. Մարութեանի

ՆԵՐՍԵՍ ԱՅՏԱՐԱԿԵՑԻ

(Արտատպ. ամ ԲՅՁՄԱՎԷՊ հանդէսէ)

Մի անգամ էլ Ներսէս գնաց Օտեսա եւ ըստ
իւր սովորութեան իյեւանից Մարաղլի տանը,
միւս օր գնաց այցելութեան Նոր-Ռուսիայի եւ
Բնաբարձայի ընդհանուր—հանգանակաւ—իւր վա-
ղածանով եւ միշտ մտերիմ կոմս Վարանցովին
եւ այլն նշանաւոր ծանօթ ստորձանաւորներին :
Վարանցովն եկաւ փոխադարձ այցելութեան Ներ-
սէսին եւ խնդրեց ճաշի. հրաւիրուել էին նաեւ
Ռուսաց վիճակաւոր առաջնորդ Գարբիէլն եւ այլ
նշանաւոր անձինք : Ծաշից յետոյ ուրճ խմելու
միջոցին բոլորը չորհարարեալ էին Ներսէսին եւ
կովկասի զանազան անցքերի վերայ էին խօ-
սում, Ներսէսը պատմում էր իշխան Պիցիանովի
գալը, որի աղիւտսն էր եղել ինքն կոմս Վա-
րանցովը, Երեւանի բերդի պաշարումը, զենե-
րալ Գուգովիչին եւ զենեկալ Դիպիչին անաղ-
ղութիւնները պաշարման միջոցին եւ այլ գա-
նադան առարկաներ : Բոլորն էլ ուշադրութեամբ
լսում էին Ներսէսին : մեկուսի սաղկաթովի վե-
րայ բազմած էր արքայիկոպոս Գարբիէլը, Յան-
կարծ ձայնեց Ներսէսին. «Զերը բարձր Սրբող-

նութիւն, ես նախանձում եմ Ձեզ» : Ներսէսը հար-
ցրեց. «Ինչո՞ւ սիրելի եղբայր», եւ նա պա-
տասխանեց. «Որովհետեւ դորանք բոլորն էլ իմ
հօտից լինելով Ձեզ են չըջապատել եւ ինձ միայ-
նակ թողել. լաւ չէ՛ր լինի, եթէ դուք եւ մենք
միացած լինէինք» : Ներսէսը իրան չհասկացած
ձեւացրեց եւ պատասխանեց. — «Եթէ հար է
մի լինել, քանի որ Ձեզ ալ մայր եւ ինձ ալ
մայր է ծնել» : Սրբազան Գարբիէլն ըսաւ. «Ոչ,
ոչ, հաւատով միանայինք» : «Հա՛, այդ էիք
կամենում ասել, պատասխանեց Ներսէսը, գու-
այն քրիստոսին չէ՞ք հաւատում, միթէ, որն է
որ ես եմ հաւատում» : «Ծիշէ Բրիտտոն մէկ
է, ասաց կպիկոպոսը, բայց ձեր եկեղեցական
արարողութիւններին մէջ զանազանութիւն կայ» :
Ներսէսը հարցրեց. «Ինչ զանազանութիւն Բրիտ-
տոնի աւետարանի նկատմամբ գտել էք մեր եկե-
ղեցական պաշտամունքի մէջ» : Սրբազան Գա-
րբիէլն ասաց. «Դուք պատարագի արարողու-
թիւնը չէք կատարում մեզ նման, ինչպէս որ
Յովհան Ոսկեբերանն ասանդել է» : Ներսէսը պա-
տասխանեց. «Ո՞րքէն ասէք. արաքսն եղբայր
Յովհան ոսկեբերանի պողը թէ լեզուն կամ ա-
տամները ոսկուց էին. Ձեզ, ինձ եւ ուրիշ-
ներին էլ կարող են անուանել Ոսկեբերան.
ընդհանուր քրիստոնէական եկեղեցու գլուխը
Բրիտտոնն է, եւ մենք բոլորս նորա սուրբ
աւետարանի աշակերտներ ենք» : Այնուհետեւ

լուց Գարբիէլ կպիկոպոսն, բայց բազմականե-
րի վերայ, ինչպէս երեւում էր, անախորժ տը-
պաւորութիւններ ունեցան նորա խօսքերը : Մի
քանի օրից յետոյ եկաւ Ներսէսի վաղածանօթ
կոմս Սիմոնին, որը ներկայ էր Վարանցովի
տանը Ռուսաց կպիկոպոսի խօսակցութեանն եւ
տասց Ներսէսին. «Ես ինքս Սրբազան, ամա-
չեցի մեր վիճակաւոր առաջնորդ արքայիկոպո-
սի անտեղի խօսակցութիւնից. եւ ցաւալի է,
որ գիւ չատ ժամանակ պէտք է սպասել.
մինչեւ որ մեր բարձրաստիճան հոգեւորականները
կը թողնեն այդպիսի փթած գաղափարներ» : Միւս
օրը Մարաղլին ի պատիւ Ներսէսի գնաց Վա-
րանցովին խնդրեց ճաշի, որը տալու էր իւր
ամարանցում, որ 5 վերստ հեռու Օտեսայից եւ
ծովափնեայ զմայլելի պարտիզով շրջապատուած
հրաժարի շինուածք է : Այդտեղ դարձեալ հը-
րանիւրուած էին Գարբիէլ արքայիկոպոսն եւ
չատ բարձրաստիճան անձինք. սպասները, կե-
րակուրներն եւ զանազան տեսակ խմիչքներն ար-
քայալայել էին : Մարաղլին խնդրեց Ներսէսից
նորա զեղանկար պատկերը, որ մնայ յիշատակ
իւր առձիմ մէջ եւ Ներսէսին նկարից մի նշանա-
ւոր Իտալացի պատկերահան :

(Շարունակելի)

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

የኮሎኒያል ጥበቃ

Թիւրք պահրիյէ նէվարէթի-
նին պիր գաչ Թօրբիւէօրլէր սր-
բարիչ վէրօիչ օլաղղը Բարիզտէն
պիտիթրիլիյօր :

—Իզմիրտէ տէօրտիւնճի պիր
չախս տախի եռումուրճագ իլլէ-
թինէ թութուլիլը տըր :

—Սըրբդ կազէթալարըն պէյա-
նը իւղրէ, Օխրիտ գազասընըն
Սըրաթինա տաղլարընտա առը
րէյիսէրի իւշ կիւն՝ մէճլիս խոն-
րէք, եհնիտէն ըսեանա պաշլա-
մազ իշիւն գարար վէրմիշլէր,
Տառիան չիուռէվ, Սուկարէվ, Ու-
գուռչէթօ, Թօշէվ վէ Բէթրով
մէշքիւր մէճլիստէ հաղըր ըլըշ-
լար :

—Սէլանիքաէ ասքերլէրին մաալը էօտէնմէտիկի սէպէպլէ, պունլար պիր թագըմ տիւքեանլար եաղմայա վէրօինչ օլտըգլարընտան տօլայք, վալի Հասան Ֆէհմի բաշա ազլ օլընարագ, շօրաի տէվլէթ միւսթէշարը Շէրիֆ Բեռքի բաշա վալի Նասպ օլընմըչ, պու գաթ սապըգ էրզըրոուկ վալիսի օլուպ հիւսնի թէվէտմուհ գապանմըչ պիր մէմուր օլտըրը թանտիխպար օլընլօր :

ᄒ ᄋ ᄌ ᄍ ᄎ ᄏ

Բորթ-Արթուրըն պիւթիւն
տըշ գաւէլէրի վէ իսթիշքեամ-
լարը ճաթօնլըւարըն էլինտէ օլ-
տըգալարը վէ պունլարըն թէլէ
ֆիաթը տախի չօգ օլտըլը Զի-
ֆուտտն Պէրլինէ պիւտիւրիւիշ
տիր , Աւիրալ Թօկօնըն տօնան-
մամընըն աթէշլինտէն շէհիր բէք
չօգ խաաարաթա ուղըրամըշ : Բուս
տօնանմասը իլիմանտան տըշարը
չըգումազ թէճըրլւպէսինաէ պու-
լընմըշ իսէտէ՛ ճաբօն տօնանմա-
սը անը մէնն իթմիշ տիր : Ժէ-
նէրալ Նօցու պիր գաշ տէֆա
Եթէօսէլէ՛ թէսլիմ օլընմազ՝ թէք-
լիֆ իտուպ , քէմալը հէօրմէթտէ
պուլընաճաղընը վատ էլլէմիշ,
ֆազաթ Եթէօսէլ թէքլիֆի գա-
թիէն րէտտլէ գանընըն սօն
տամլասընա գատար ճէնկլէշէ-
ճէկինի վե եալընըզ Բէթէրս-
պուրկտան էմր ալտըգտան սօն-
րա թէսլիմ օլընապիլէճէկինի
պէլանէլլէմիշ :

—Լօնտոնտան ալընան պիր
թէլէկրաֆի իզրէ, Բօրթ-Արթս-
ընն մուհաֆազասընա ալիտ օլան
իքլինճի խաթթըն ալթը իսթիհ-
քեամլարլը ճաբօնլըլար զապթ
իթմիչլէր:

— Զար Մանչուրիա օրտուսընը
իբրիէ թագաւի՛ իառուպ, իբրինճի
օրտույը ժէնէրալ Կրինընպէրկըն
թահթը գօմանտասընա իհալէ
իթաի :

— Մանչուրիա ըստ օրտուռընըն
իքիէ թաղսիւր օլմասը վէ հէնի
գուզվէթլէր թէնթիպ օլընմասը
մուհարէպէնին տահա ուզուն
սիւրէճէկինէ վէ սուլհ թարաֆ-
տարը օլան Միրզիվիսքի բարթի-
սինին դայրէթի պօշա չըգտուղը-
նտ տէյիլ ատտ օլընըյօր :

— Խօքիտան չու մաալա թէ-
լէկրոփ օլընըյօր, «Ժէնէրալ Գու-
րօքի Շէնցի-Հու շէհրինէ եագըն
պուլընըյօր, տիկէր Ճաթօն մէր-
քէզլէրի Մուգաթէնին շիմալընտա
պուլընըյօրլար: Գուլլէթլի խա-
զալս ֆըրգալարը անլէրին եօ-
լընը քէսիկէ չալըշըյօրլար իսէ-
տէ շիմտիշ գատար պունլարըն
թէճըրկպէլերի սէմէրէսիզ գալ-
մըյ տըրլար:

— Գուրգրինին ասքերլերի հէր
տալիւ իլերլմէքտէ օլտըղը վէ
իքի տիւշման օրտուլարըն րահ-
պէրլերի պէյնինտէ հէր կիւն
միւսատէմէլէր վուգու պուլտըղը
վէ պէօլիւք մուհարէպէնին հուն
չայընա եապըն վուգու պուլա-
հաղը «էքօտը Բարի» պիլտիրի-
յօր :

ՄԻԻԹԵՆԵՎՎԻԷ

Ի թալիսանքն նաբօրի շէնքինէ
հազըն օլան Վէսուֆ տաղը թէք-
րար օթէշ ֆըշկըրմայա պաշլա-
մըշ տըր : Մէշքիւր տաղա չըգ-
մագ իշխոն հաբըլմըշ օլան չը-
մէնտըֆէրին սօն սթասիօնը
հանմըշ 13 սաաթ զարֆընտա
1944 տէֆա շէտիտ բաթլայըշ-
լարֆիշիտիմիշ տիր :

—Եւահուտիէրին պիր հէյէթի մուրախասէսի ըռս եհնի տախիլիյէ նազըըընա կիթմէսի միւհնասըպէթլէ՝ նազըը . ըռսխատա եւահուտի մէսէլէսինին վիծուտիւնի իթիրաֆ իթմիշ վէ եազընտա պու մէսէլէսին հալլ օըընաճաչըըըդ ուէօլէմիշ տիր . քէզա ետահուտիէրին սատագաթը միւքեաֆաթըըզ գալմայաճաչըըը պէյանլէ օնյարըն միւսթէրիշ օլմայարընը թափսիյէ իթմիշ տիր :

—Ամերիկատա եէնի ուսուլ
պիւր՝ թօ բհտաս օլընմըլ օլմաշ
լէ շիմիլէ դատար իսթիմալ օ
լընան թօբլարտան զիյատէ խա
սարաթ վէրիւր վէ չափուդ աթէ
իտէր իմիշ։ Ամերիկա օրտուսը
պու թօբլարլէ թէճհիզ օլընա
ճագ։

—Ֆրանսաւորան գովուլմուչ օւ
լան բարաաւար վէ ռահիպլէր իւ
թալիւյալ* սուլմուչ վէ սուլմագ-
տա օլտըգլալընտան իթալիալը-
լարըն էքսէրիսինտէ խօշնուտի-
յէթսիլլիք հուսուլա կէլմէքտէ
տիր : Տէմօքրատալար վէ Լիպէ-
րալար միթինկլէր թէշքիլի իլէ
ֆրանսալը ռահիպլէրին իթալիա-
յա սուլմասընա վէ օրատա միւլը-
լէր տաթըն ալմալարընա գարշը
ըրօթէսթ իթմէք էֆքեաըն-
տա տրիլար :

Ռօմատա անթիքա սայլըլան
վէ թէվարիխէրոտ չէօրէթ-
եապ օլան Պոնպըռինի վէ Գաւ-
ռանիդա սէրայլարը յաթըն ալ-
մագ իչինն բազարըդդոտ պուլըն-
տըդլարը մահէլինտէն պիտի
րիլիյօր : Ռօմա իչէրիսինտէ պու-
կիւնէ գատար մէզքիւր Ֆրան-
սըզ Րահիպ թալէգաթլարը 30
առէտ ճէսիմ միւլըլէր սաթըն
ալմըչար : Պոնլարըն աչտըգ-
լարը եէնի մէքթէպլէր հիւքիւ-
մէթ մէքթիպլէրինն ըզապէթ
իթմէքտէ իմիչլէր : Րահիպլէր
ասըլ մէրքէզլէրինի Բալէռմտէ
թէէսիս իթմիշտիրլէր :

ՍՕՆ ԹԵԼԵԿՐԱՖԻ

Սլոթանպօլ 13 սեպտ.— Լէրիկն
մէթրաբօլիտիւնին բոււմ Բաթրի-
գիւնէ իշարը իւղրէն, պոււկար ա-
սըլար էքշիտուտա Բէթր իամին-
տէ պիր բաբաս գաթլ իթմիշէր
Մանասթըրտա ախիրէն գաթլ
օլընան պիր բոււմ մուգապիլ
Բումլար տախի ախըլ ինթիգամ
իշիւն պիր պոււկար գաթլ իթ
տիւէր : Տէօրթ կիւն էվլէլ 30
քիշիլիք պիր բոււմ չէթասը
թիւըք սինօրընա կէշտի, իշպու
չէթա պոււկար դօմիթալարըն
իծրա իթտիքլէրի մուգաթէլէ-
ննին ինթիգամընը ալլադ մագ-
սէտինէտէ տ ր, պիր բոււմ մու-
գապիլ իքի պոււկար գաթլ իտէ-
ճէքլէր :

— Գօլօսեմբ 13 սեպտ. — Բէ-
թէրսպորեկտան «Բէօնիյէ Յայ-
թունի»-ա իշար օլընտղընա պի-
նաէն, միւսալէհա իշիւն շայի օ-
լան միւքիալէմէ շիմտիյէ դա-
տար ճիւտտի պիր սէմբէէ ճ հասըլ
իտէմէմիշ, էհէմիլիյէթլի տաիրէ-
լէրտէն պէյանը էֆքեար օլըն-
տըղընա կէօրէ, Բուսիա մուհիմ
մուվաֆազիյէթլէր էլտէ իթմէք.
սիլիին սուլ՝ իւզէրինէ տիւշիւ-
նէմէլէճէք իմիշ :

—Սթանպօլ 13 սեպտ.— Իզմիր-
տէ պէշ քիշինին եռումուրճագ
իլլէթինէ թութուլմասը թաս-
տիզ օլընըյօր :

— 21. ֆու 13 սեպտ. — (Ռէյքըր)
Սեպտ. 6 տան 8 է գատար Բօրթ-
Արթուր Տիվարընտա վուգու պու-
լան գավկա արտա ճաբօնլըլար
պիր գաչ էհէմմիյէթլի մէվզը-
լար էլէ կէչիրտիէր. պուլար-
տա Բուրօբաթքին վէ Իչան նամ
գալէյէր տախի տախ'լ տիր Իչ-
պու սօն գալէ կէօյիւս կէօյիւսէ
պիր գավկատան վէ գալէնին
պիւթիւն մուհաֆըզլարը էօյիւ
վէ էարէլի տիւչտիւքտէն սօնրա
ճաբօնլըլար գապթ իտէպիլմիչ-
լէր :

—Անթէշբայազը 13 սեպտեմբերի թարիխէն ժենեւալ Զաւթարով շէօյլէ թշնէկրաֆի իթտի . Սօն կիւնլէրտէ տիւշմանըն գըլաճուղ ասքէրլէրի Գացթուլիս պօղազընա եագլաշաւաւր . ֆա-

ԹԻՒ ՃՃԱՐԻՅԷ

	ՎԱՌՆԱՆԱ, ՀԱՆՈՒՐԷ	սեպտ. - 15
ՊՈՒՆԱՍԱՅ		
Վազոն	54-60 լիպ.	10.70 / 12
Երապա	52-62 լիպ.	9 / 12. 20
ԱՐԻԱ,		
Վազոն 100 քիւօ հին		
	նոր	10. — / 10.60
Երապա 42-45 լիպ.		5.60 / 6.40
Եհի՛ԼՅՅաբապա	33/36 լպ. 4.	30/4. 70
Վազոն 100 քիւօ		10.50/10.70
ՅՈՍՈՒՆԱՆԱ.	100 քիւօ —	20 — 27
Սրապա	100 քիւ.	20 — 28
ՏԵՒԷ	արապա	հոգ
ԴՕԼՕԶ	արապա 55-60 լպ	9. 90 / 11
ՍԻՍԻՐ.	100 քիւօ	
ՀԵՎՍՈՒՐ.	արապա	7.90 — 8. 10
«	Վազոն	7.60/8.
ՎԵՆԵՏԷ	40 — 55	Վազոն վէ 7-800
արապա կէլճէտէ .	Վազոն մուամէլէս Եր	
նաբօլէտն 20 ֆր.	արապա մուամէլէս Եր	
նաբօլէտն 20. 10 :		
ՊՕԿԱՆԱՅԷ		
Վարնա	Երացաբընտա	պաղղալէյէ
Դալլէրլն պու	Կրանքի ֆէյալը	և յոնու
ֆրանք էլէ :		
ԿԱՀՎԷ		1,80/2
ՇԵՂԷՐ ԶԷՍԵ		70
ՇԵՂԷՐ [էստէ]	սահալ	38.
ԻՐԻՆՈ ՅԵՐԼԱԿԷ	Հուգալը	41.
»	Ճաբոն	» 38.
»	Ինչիլիզ	» 28
»	ԻՂՆ	» 50
ԿԵԶ, առաղը		10.40
ՀԷՅՈՒՆ Էաղը	քիւօ	90 — 1
ԿՈՒՐԻՆԻ ԵՐԱՍ		25

ՈՒՇ ԱՆՐՈՒԹԻԻՆ !

Երաշխատուած բաժնուհ. Զդա-
յիկ և հասարակական գործունէ-
ւորութեան :
Զարուգացողներուն պարզ և լի-
ցրուի :

ԱՍՏԵԱՆՈՐ ԳԻՒՏ

«ԷՆԷԺԹ, ա» մեզքնայիկը ծանօթ ա-
մենալաւ դարձանէն է հեռեւեակը հի-
ւաւորութեանց. Յեղացաւ, սիւսան կու-
տակուս, սկսնչի ի ժողով, սիւսի
բարբառով, կարգաւորութիւն, զող-
ջակարգութիւն, կարգաւորութիւն, կարգա-
ւորութիւն, կարգաւորութիւն, կարգա-
ւորութիւն շրջագործութիւն, միգրացիոն-
ութիւն, անգրագիտութիւն, շրջակայ գիտագա-
նձութիւն կամ օրէնքի պարտութիւն կամ
քաղաք, արտաքին պահպանութիւն,
անգրագիտութիւն գիտութիւն կամ համա-
նախ հրահանգութիւններ :

Գործընթացի զինն է 7 ֆրք . Թղթա-
տարով 80 սանդիմ աւելի :

Սարուածի (Թաղամ) լը զինն է 15 ֆր.
Բամպուրտով 70 սանդիմ աւելի
Վից տարուինն աւելի հին հիւան-
դութեանց համար :

Խնդր զինքուն կը ղրկենք մեր
Յայտաւոր, ի ինն 20 սանդիմ նամա-
կապով հասցունեն մեզ :

Պուրկարիոյ համար ներկայացուցիչն
է ԿԵՐԻՈՒԿ ԿԵՐԻՈՒԿԱՆ ԵՆ ԸՆԿ .

Բուստուգ փողով Թնգա Նովեմբ 11/II

Одговорникъ А. Курбетянъ
печатница "Взаимность" — Варна.